

MINISTERSTWO RODZINY, PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ
BIURO PEŁNOMOCNIKA RZĄDU DO SPRAW OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH
ul. Nowogrodzka 1/3/5, 00-513 Warszawa, tel. +48 22 461 60 00, fax +48 22 461 60 02
www.gov.pl/rodzina; www.niepelnosprawni.gov.pl; E-Mail: sekretariat.bon@mrpips.gov.pl

Warszawa, 2 kwietnia 2020 r.

BON-VI.070.24.2020.BC

Pan
Tomasz Fijolek
Dyrektor Biura
Unii Metropolii Polskich
biuro@metropolie.pl

Szanowny Panie Dyrektorze,

w odpowiedzi na pismo z 23 marca 2020 r., skierowane do Pani Minister Marleny Małąg, przekazane również do wiadomości Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych, dotyczące licznych problemów osób niepełnosprawnych do rozwiązania w najbliższym czasie z związku z sytuacją epidemiologiczną, uprzejmie proszę o przyjęcie następujących informacji.

Na początku pragnę podziękować za przekazane przez Pana informacje oraz za wskazanie obszarów wymagających szczególnej uwagi i zapewnić, że wsparcie osób niepełnosprawnych, zwłaszcza w tej szczególnej sytuacji, w której się znaleźliśmy, pozostaje niezmiennie priorytetem podejmowanych przez Ministerstwo działań.

W kwestii utrudnionego dostępu osób głuchych do bieżących informacji dotyczących rozprzestrzeniania się koronawirusa SARS-CoV-2 oraz możliwości uzyskania pomocy w przypadku zachorowania na COVID-19 wobec osób niepełnosprawnych, w tym osób głuchych, przede wszystkim należy zwrócić uwagę na szereg działań mających na celu zapewnienie dostępu do informacji osób niepełnosprawnych, zwłaszcza osób głuchych, poprzez wystosowywanie przez Biuro odpowiednich komunikatów i interwencji do podmiotów, które w stanie zagrożenia epidemicznego i obecnej sytuacji stanu epidemii prowadzą adekwatne do zmieniającej się rzeczywistości działania.

Od dnia 13 marca br., podejmując działania m.in. na podstawie sygnałów otrzymywanych od Polskiego Związku Głuchych, Polskiej Rady Języka Migowego i parlamentarzystów, Biuro

Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych zwracało się z prośbą o podjęcie odpowiednich działań, w szczególności do Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Edukacji Narodowej, Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji oraz Narodowego Funduszu Zdrowia.

Główne obszary skierowanych interwencji, w związku z rozprzestrzenianiem się COVID-19, dotyczyły:

- dostosowania przekazu medialnego do możliwości i oczekiwań osób z różnymi ograniczeniami, w tym osób głuchych;
- dostosowania stron internetowych instytucji rządowych do odbioru przez osoby głuche oraz natychmiastowego rozwiązania problemów z dostępem osób głuchych do podstawowej opieki zdrowotnej i całodobowego ich dostępu do infolinii medycznych;
- wprowadzenia jednolitych zasad dla ośrodków szkolno-wychowawczych.

Dzięki ww. interwencjom i naszej determinacji, przy równoczesnym zaangażowaniu w te przedsięwzięcia organizacji działających na rzecz osób niepełnosprawnych, takich jak Fundacja Integracja, był, wystosowany w dniu 18 marca 2020 r., przez Dyrektora Departamentu Spraw Obywatelskich w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, apel do wszystkich ministerstw o rozważenie upowszechniania tłumaczeń na język migowy bieżących wystąpień członków Rady Ministrów.

Dodatkowo przekazuję, iż pismem z dnia 26 marca br. Zastępca Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, pod wpływem ww. interwencji, w tym również Rzecznika Praw Obywatelskich, poinformował wszystkich Ministrów o podjętych działaniach zmierzających do tego by wszyscy obywatele, w tym osoby z niepełnosprawnościami, mieli równe szanse w dostępie do informacji. Konferencje prasowe odbywające się w Kancelarii Premiera są obecnie tłumaczone na język migowy. Aktualnie trwają prace nad upowszechnieniem tłumaczeń migowych z innych wydarzeń, w których biorą udział Członkowie Rady Ministrów. Ponadto kierując się troską o dostępność informacji dla osób głuchych od 24 marca br. na stronach KPRM, Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Cyfryzacji, a co najistotniejsze na stronie gov.pl/koronawirus uruchomiona została usługa tłumacza migowego *on-line*. Niebawem usługa ta będzie dostępna dla wszystkich ministerstw. Pismo to zawiera także prośbę o podjęcie działań polepszających dostępność do informacji dla osób głuchych.

Oprócz tego uprzejmie informuję, że Fundacja PGNiG im. Ignacego Łukasiewicza i Polski Związek Głuchych, przy wsparciu Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, uruchomili wideoinfolinię dla osób głuchych potrzebujących informacji w związku z epidemią COVID-19.

Narzędzie działa przez całą dobę, siedem dni w tygodniu. Wszystko po to, by osoby głuche, na równi z pozostałymi obywatelami, miały stały dostęp do wsparcia i pomocy.

Więcej informacji znajduje się na stronach:

<https://www.pzg.org.pl/category/news/>

<https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/fundusze-europejskie-bez-barier/dostepnosc-plus/aktualnosci/infolinia-w-sprawie-koronawirusa-dla-osob-gluchych-efekt-wspolpracy-dla-dostepnosci/>

Należy także zwrócić uwagę na dostępność stron internetowych Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych: www.niepelnosprawni.gov.pl oraz Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej: <https://www.gov.pl/web/rodzina>, na których zamieszczane są bieżące komunikaty skierowane do osób niepełnosprawnych, w tym filmy z tłumaczeniem najważniejszych informacji na język migowy.

Ponadto, w ramach Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych działa infolinia, która odnotowuje wzrost zapytań ze strony osób niepełnosprawnych i podmiotów z nimi związanych w związku z zaistniałą sytuacją.

Oprócz tego informuje, iż opracowane zostały zalecenia dla wojewodów by w celu zapewnienia dostępności informacyjno-komunikacyjnej obywatelom i dotarcia treści do jak najszerszego grona odbiorców, wszelkie przekazy, w tym lokalne komunikaty i transmisje, dotyczące profilaktyki, jak i trybu postępowania w związku z podejrzeniem wystąpienia zakażenia koronawirusem, kierowane do społeczeństwa przez organy administracji publicznej i media o zasięgu regionalnym spełniały wymogi dostępności dla osób niepełnosprawnych określone w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz.U. poz. 1696, z późn. zm.). Przekaz powinien być zapewniony dla osób z wszelkimi ograniczeniami, w tym dla osób z dysfunkcją słuchu, m.in. poprzez audiodeskrypcję, tłumacza języka migowego i prosty język. Zalecenia te przewidziane zostały także do stosowania przez inne jednostki samorządu terytorialnego, takie jak starostwa powiatowe oraz urzędy miasta i gminy, wraz z podległymi im jednostkami organizacyjnymi.

Również PFRON ma swój wkład w tym obszarze. W dniu 19 marca 2020 r. Zarząd Funduszu podjął decyzję o przyznaniu dofinansowania w wysokości ponad 300 tysięcy złotych na realizację projektu pt. „Telewizja Glusi.TV” zgłoszonego w kierunku pomocy 4 „zapewnienie osobom niepełnosprawnym dostępu do informacji” w ramach konkursu pn. „Kierunek AKTYWNOŚĆ” (konkurs o zlecenie realizacji zadań w formie wsparcia nr 1/2019), ogłoszonego na podstawie art. 11 i art. 13 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w związku z art. 36 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Projekt ten wcześniej zakwalifikowany był za listę rezerwową. Ta telewizja internetowa dla głuchych dociera do ponad 43 tysięcy odbiorców, a w tym roku zanotowała już około 400 tysięcy odsłon.

Pragnę dodać, że na podstawie obserwacji mediów społecznościowych wskazanych wcześniej podmiotów, zwłaszcza ministerstw, widać znaczącą jakościową zmianę w zakresie zamieszczania materiałów zaopatrzonych w tłumaczenie na język migowy.

Odnosnie do rozwiązań dotyczących pozostałych zagadnień poruszonych w Pana piśmie dotyczących zasiłków opiekuńczych dla kolejnych grup osób uprawnionych, przedłużenia okresu ważności kart parkingowych oraz orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności, a także wydawanie ich bez bezpośredniego badania, wsparcia zakładów pracy chronionej informuję, iż znakomita ich większość znalazła odzwierciedlenie w przepisach ustawy z dnia 31 marca 2020 roku *o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw* (Dz.U. poz. 568).

Dodatkowo nadmieniam, iż wsparcie na rzecz chronionego rynku pracy, który na gruncie prawa krajowego i unijnego traktowany jest jak przedsiębiorcy, obwarowane jest szczególnym rygorem i władze państwowe nie mogą udzielać go według własnego uznania.

Należy jednak podkreślić, że do sektora chronionego kierowana jest znaczna pomoc ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Trafia tam ponad połowa środków wydatkowanych na miesięczne dofinansowanie do wynagrodzenia pracowników niepełnosprawnych. Zakłady pracy chronionej korzystają także z pomocy w formie dofinansowania w wysokości do 50% oprocentowania zaciągniętych kredytów

bankowych, a także zwrotu kosztów budowy lub przebudowy związanej z modernizacją obiektów i pomieszczeń zakładu, transportowych i administracyjnych.

Zakładom tym przysługują również zwolnienia od podatków i opłat publicznoprawnych, a także pomoc kierowana do wszystkich pracodawców osób niepełnosprawnych refundacja:

- kosztów wyposażenia stanowiska pracy;
- adaptacji pomieszczeń zakładu pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych, w szczególności poniesionych w związku z przystosowaniem tworzonych lub istniejących stanowisk pracy dla tych osób, stosownie do potrzeb wynikających z ich niepełnosprawności;
- adaptacji lub nabycia urządzeń ułatwiających osobie niepełnosprawnej wykonywanie pracy lub funkcjonowanie w zakładzie pracy;
- zakupu i autoryzacji oprogramowania na użytek pracowników niepełnosprawnych oraz urządzeń technologii wspomagających lub przystosowanych do potrzeb wynikających z ich niepełnosprawności;
- miesięcznych kosztów zatrudnienia pracowników pomagających pracownikowi niepełnosprawnemu w pracy w zakresie czynności ułatwiających komunikowanie się z otoczeniem, a także czynności niemożliwych lub trudnych do samodzielnego wykonania przez pracownika niepełnosprawnego na stanowisku pracy oraz kosztów szkolenia tych pracowników;
- kosztów szkoleń pracowników niepełnosprawnych;
- kosztów utworzenia stanowiska pracy dla skierowanej przez powiatowy urząd pracy osoby niepełnosprawnej oraz wynagrodzenia tej osoby, w okresie do 6 miesięcy od dnia zawarcia umowy ze starostą – w przypadku spółdzielni socjalnej.

Wsparcie to przewidziane jest w art. 26, art. 26a-26c, art. 26d, art. 26e, art. 26g, 31-32 i art. 41 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. *o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych* (Dz. U. z 2020 r., poz. 426, z późn. zm.).

W odniesieniu do pytania o dodatkowe wsparcie dla pracodawców posiadających status zakładu pracy chronionej, informuję, że w okresie walki z pandemią koronawirusa przewidziano możliwość przeznaczenia środków zakładowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych na utrzymanie zagrożonych likwidacją miejsc pracy osób niepełnosprawnych oraz wynagrodzenia lub pomoc bytową dla osób niepełnosprawnych

będących pracownikami (a także byłymi niepracującymi pracownikami), wykonawcami pracy nakładczej lub innymi osobami świadczącymi pracę na rzecz dysponenta tego funduszu.

Nadto, pracodawcy posiadający status zakładu pracy chronionej mogliby przeznaczyć je na wydatki niezbędne do zapewnienia ciągłości zatrudnienia i rehabilitacji osób niepełnosprawnych, w tym do zachowania ciągłości działalności gospodarczej.

W sprawie wzmózonych działań dotyczących opieki wytchnieniowej informuję, iż dnia 29 listopada 2019 r. Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej na podstawie art. 11 ustawy z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Solidarnościowym (Dz. U. z 2018 r. poz. 2192, z późn. zm.) ogłosił roczny plan działania na rzecz wsparcia osób niepełnosprawnych na 2020 rok.

W ww. planie wsparcia finansowanym ze środków Funduszu Solidarnościowego znalazły się programy resortowe, które były realizowane w 2019 r., tj. również program pn. „Opieka wytchnieniowa”. Celem Programu jest zapewnienie członkom rodziny (opiekunom) osób niepełnosprawnych alternatywnej formy czasowej opieki nad osobą niepełnosprawną z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności/orzeczeniem równoważnym lub dzieckiem z orzeczeniem o niepełnosprawności.

Uwzględniając powyższe informuję, iż dnia 13 marca br. został ogłoszony nabór wniosków w ramach programu „Opieka wytchnieniowa” – edycja 2020. Szczegółowe informacje o Programie wraz z załącznikami znajdują się na stronie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz Biura Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych pod nw. adresami:

<https://www.gov.pl/web/rodzina/obszar-merytorycznej-dzialalnosci-biura-pelnomocnika-rzadu-do-spraw-osob-niepelnosprawnych>

<http://www.niepelnosprawni.gov.pl/art,980,nabor-wnioskow-w-ramach-programu-opieka-wytchnieniowa-edycja-2020>

Zgodnie z zapisami działu VI ust 3 Programu wydatki będą kwalifikowane, jeżeli zostaną poniesione w okresie realizacji zadania, tj. od dnia podpisania umowy do dnia 31 grudnia 2020 r. W przypadku podpisania umowy pomiędzy wojewodą a gminą/powiatem w sprawie wysokości i trybu przekazywania środków Funduszu Solidarnościowego po dniu rozpoczęcia realizacji zadania, będzie ono realizowane od daty podpisania umowy, przy czym istnieje

możliwość zrefundowania ze środków Programu wydatków poniesionych w związku z realizacją zadania, tj. od dnia 6 marca 2020 r. Do czasu otrzymania środków finansowych, co nastąpi po podpisaniu umowy, gmina/powiat może realizować Program korzystając ze środków własnych.

Zgodnie z ust 3 działu V Program jest realizowany w trzech formach:

- 1) świadczenie usługi opieki wytchnieniowej w ramach pobytu dziennego w:
 - a) miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej,
 - b) ośrodka wsparcia prowadzonym jako zadanie własne samorządu,
 - c) innym miejscu wskazanym przez uczestnika Programu lub jego opiekuna prawnego, które otrzyma pozytywną opinię gminy/powiatu realizującego Program.
- 2) świadczenie usługi opieki wytchnieniowej, w ramach pobytu całodobowego w:
 - a) ośrodka wsparcia prowadzonym jako zadanie własne samorządu,
 - b) ośrodka/placówce zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym wpisaną do rejestru właściwego wojewody,
 - c) innym miejscu wskazanym przez uczestnika Programu lub jego opiekuna prawnego, które otrzyma pozytywną opinię gminy/powiatu realizującego Program.
- 3) świadczenie usługi opieki wytchnieniowej poprzez zapewnienie członkom rodziny lub opiekunom sprawującym bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności oraz osobami niepełnosprawnymi ze znacznym stopniem niepełnosprawności/osobami z orzeczeniami równoważnymi, możliwości skorzystania ze specjalistycznego poradnictwa (psychologicznego lub terapeutycznego) oraz wsparcia w zakresie nauki pielęgnacji/rehabilitacji/dietetyki.

Jednocześnie mając na uwadze powyższe, uprzejmie informuję, że decyzję o ostatecznym miejscu realizacji usługi opieki wytchnieniowej podejmuje gmina/powiat biorąc pod uwagę możliwości prawne, organizacyjne, finansowe oraz także obecną sytuację epidemii w kraju.

W tegorocznej edycji programu wprowadzono wiele zmian, udogadniających jego realizację jak m.in.:

- Rozszerzenie zakresu podmiotowego Programu dla wszystkich dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności, poprzez usunięcie zapisu dotyczącego wskazań (tj. 7 i 8 w orzeczeniu o niepełnosprawności) konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

- Zmiana skali dotyczącej pomiaru ograniczeń w codziennym funkcjonowaniu oraz zakresu niezbędnego wsparcia na skalę FIM (w edycji 2019 zastosowano skalę Barthel) oraz rozszerzenie zakresu osób uprawnionych do jej uzupełnienia o m.in. lekarza rodzinnego, fizjoterapeutę czy pielęgniarkę.
- Zwiększenie ilości placówek/miejsc, w których będzie mogła być realizowana usługa opieki wytchnieniowej.
- Zwiększenie limitów godzin usług opieki wytchnieniowej na jednego uczestnika, tj.: zastosowanie oddzielnych limitów godzin w formie I i III (odpowiednio 240 i 40 godzin). W edycji 2019 zastosowano łączny limit godzin w ww. formach w wysokości 240 godzin.
- Zniesienie limitów kwotowych na realizację usługi opieki wytchnieniowej w poszczególnych formach. Obecnie gmina/powiat może otrzymać wsparcie finansowe na koszty realizacji zadania świadczonego w formie usługi opieki wytchnieniowej w wysokości do 80% kosztów realizacji.
- Wprowadzenie pierwszeństwa w dostępie do usług dla członka rodziny/opiekuna osoby/dziecka, która nie korzysta z placówek pobytu całodobowego.
- Wprowadzenie zapisu informującego o 3 sposobach realizacji usługi opieki wytchnieniowej tj.: samodzielnie przez gminę/powiat, w formie zlecenia, przez zakup usługi od podmiotu prywatnego.

Ponadto, w związku z uwagami zgłaszanymi do poprzedniej edycji Programu, w celu szybszego przyznania usługi, zrezygnowano z obowiązku wydawania decyzji administracyjnych. Zgodnie z zapisami działu V ust 10 i 12 gmina/powiat kwalifikuje do przyznania/przyznaje usługi opieki wytchnieniowej na podstawie Karty zgłoszenia do Programu Opieka wytchnieniowa – edycja 2020, której wzór stanowi załącznik nr 8 do niniejszego Programu. W sytuacji nagłej/losowej/interwencyjnej usługa opieki wytchnieniowej może być przyznana bez Karty zgłoszenia do Programu Opieka wytchnieniowa – edycja 2020. Jednakże dokument ten powinien zostać uzupełniony niezwłocznie w terminie nie dłuższym niż 3 dni robocze.

Dodatkowo informuję, że w celu minimalizacji możliwości wystąpienia bądź rozprzestrzeniania się wirusa SARS-CoV-2 w związku z realizacją usług opieki wytchnieniowej należy odpowiednio stosować *Instrukcje dotyczącą wsparcia osób przebywających w domach pomocy społecznej w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa*

SARS-CoV-2 oraz Instrukcję dotyczącą realizacji usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym z zaburzeniami psychicznymi w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2.

Z poważaniem

Małgorzata Paprota
Zastępca Dyrektora Biura
Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych
/podpisano cyfrowo/